

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาสีในแนวทางภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในแนวภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnolinguistics) ตามแนวคิดที่ว่าในทุกๆ ภาษา เมื่อผู้พูดภาษานั้นๆ ได้ยินคำเรียกสี (color term) ใดๆ เขารู้จักและจำแนกได้ว่าคำเรียกสีนั้นหมายถึงสีใดในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาคำเรียกสีของแต่ละภาษาจึงสะท้อนให้เห็นถึงการที่ผู้พูดภาษานั้นๆ จำแนกและรับรู้สีที่เขามองเห็น คำเรียกสีเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดแต่ละภาษาแบ่งแยกประสบการณ์แตกต่างกันไป คำเรียกสีในภาษาใดภาษาหนึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นระบบการรับรู้ธรรมชาติที่แวดล้อมตัวผู้พูดภาษานั้นๆ อีกทั้งช่วยแสดงให้เห็นลักษณะการมองโลกของผู้ที่พูดภาษาเดียวกันและแตกต่างกันได้

ภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) เป็นศาสตร์ที่ศึกษากระบวนการที่มนุษย์ใช้ในการเรียนรู้ รับรู้ และถ่ายทอดภาษา (Carroll, 2004) ในด้านการเรียนรู้ภาษานั้น การศึกษาส่วนใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กเพื่อศึกษาว่ามีลำดับขั้นหรือพัฒนาการในการเรียนรู้ภาษาอย่างไร การพัฒนาภาษาของเด็กจะเร็วช้าเพียงใดขึ้นอยู่กับเหตุหลายประการ เช่น อายุ เพศ เป็นต้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) เมื่อสิ้นวัยทารก เด็กเริ่มใช้ภาษาพูด แต่ยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ดีเท่าผู้ใหญ่ ในช่วงระยะวัยเด็กตอนต้น เด็กจะขีดเคลาสำนวน และพัฒนาภาษาให้ถูกต้องจนใช้งานได้ดี เมื่อสิ้นสุดระยะนี้ เด็กจะสามารถสื่อสารโดยภาษาแม่ของตนได้ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ ทั้งนี้ในช่วงอายุ 6-7 ปี ถือเป็นระยะสุดท้ายของการพัฒนาภาษาพูด

ประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับพัฒนาการทางภาษาของเด็ก คือ การเรียนรู้คำศัพท์ คำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้นั้นมีมากมาย เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับตัวเลข คำศัพท์เกี่ยวกับเวลา คำศัพท์เกี่ยวกับเงินตรา คำศัพท์เกี่ยวกับสี เป็นต้น ทั้งนี้ การเรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับสีของเด็กนั้น ต่างกับการเรียนรู้คำศัพท์อื่นๆ เนื่องจากสีเป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรมและไม่มีขอบเขตชัดเจนเหมือนกับคำศัพท์อื่นๆ นอกจากนี้ ยังอาจมีความคาบเกี่ยวกันได้อีกด้วย กล่าวคือ สีบางสีอาจเป็นสีที่มีคำเรียกสีได้มากกว่า 1 คำ หรือบางครั้งมีการใช้คำเรียกสี 2 คำเพื่อเรียกสี 1 สี หรือใช้คำขยายอื่นๆ เพื่อใช้เรียกสีนั้น ดังนั้นการเรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับสีในเด็กจึงเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและมักเป็นการ

การจับคู่คำเรียกสีกับสีให้ถูกต้องเป็นสิ่งที่ยากสำหรับเด็กเล็กๆ แม้ว่าเด็กจะสามารถรับรู้ความแตกต่างของสีต่างๆ ได้ตั้งแต่ในวัยทารกแล้วก็ตาม (Adams, 1989 และ Brown and Teller, 1989 อ้างใน Davidoff, 1991) ซึ่งหมายความว่าเด็กรับรู้สีได้ก่อนที่จะใช้คำเรียกสี นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่พบว่าพัฒนาการในการเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กอายุ 2 ปี อยู่ที่ประมาณ 500 คำ แต่ยังไม่ปรากฏคำเรียกสีรวมอยู่ด้วย (Modreski and Goss, 1969 อ้างใน Davidoff, 1991) และแม้ว่าเด็กจะเรียนรู้คำเรียกสีแล้ว ก็ยังคงมีปัญหาในการใช้ให้ถูกต้อง กล่าวคือ รู้ว่าคำใดเป็นคำเรียกสี แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงคำเรียกสีกับสีที่เห็นได้ ทั้งนี้ เด็กส่วนใหญ่มักประสบกับความยากลำบากในการเรียนรู้คำเรียกสีคำแรก แต่เมื่อเด็กเรียนรู้คำเรียกสีได้ 1 คำแล้ว จะสามารถเรียนรู้คำเรียกสีอื่นๆ เพิ่มเติมได้อย่างง่ายดาย (Soja, 1994) การใช้คำเรียกสีให้ถูกต้องเป็นสิ่งที่ยากกว่าเกิดการรับรู้เกี่ยวกับสีแล้ว เนื่องจากการใช้คำเรียกสีให้ถูกต้องเกิดจากการถ่ายทอดข้อมูลจากกลไกในการประมวลผลในทัศนเรื่องสีไปยังคลังศัพท์เกี่ยวกับสีที่เก็บไว้ในสมอง ในขั้นแรกเด็กจะใช้คำเรียกสี แดง เขียว เหลือง หรือ น้ำเงิน คำใดคำหนึ่งก่อน เพื่อใช้เรียกสีทุกสี จากนั้นจะเรียนรู้อีก 3 คำที่เหลือได้ตามมาเป็นลำดับแตกต่างกันไป ดังนั้น ถ้าเด็กยังใช้คำเรียกสี 4 คำนี้ไม่ได้ เด็กจะยังใช้คำเรียกสีได้ไม่ถูกต้อง (Davidoff, 1991) ทั้งนี้การเรียนรู้คำเรียกสีของเด็กมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และหนึ่งในนั้นคือความชอบสี (color preference) (Pitchford and Mullen, 2005)

งานวิจัยเกี่ยวกับสีส่วนใหญ่จะใช้สีพื้นฐานหรือสีหลัก 11 สี ตามการศึกษาของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin and Kay, 1969) ซึ่งได้แก่ ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง น้ำเงิน น้ำตาล ชมพู ม่วง ส้ม และเทา งานของเบอร์ลินและเคย์เป็นงานที่มีความสำคัญมาก และมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำเรียกสีพื้นฐาน (basic color term) ของภาษาต่างๆ ในโลก ตลอดจนวิวัฒนาการการเกิดของคำเรียกสีพื้นฐาน เขาได้ตีพิมพ์ผลงานวิจัยเรื่องคำเรียกสี ซึ่งทำให้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกสีแพร่หลาย และการวิจัยขยายวงกว้างมากขึ้น

จากการค้นคว้าและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาในแนวทางของภาษาศาสตร์จิตวิทยาเกี่ยวกับคำเรียกสีของเด็กยังมีจำกัดมาก ผู้วิจัยคิดว่าการวิจัยในแนวทางดังกล่าวนี้จะให้ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาลักษณะคำเรียกสีของเด็กไทยในช่วงอายุ 3-6 ปี โดยผู้วิจัยจะศึกษาทั้งสีที่เป็นสีหลักตามการศึกษาของเบอร์ลินและเคย์ (1969) และสีที่มีความคาบเกี่ยวกันหรือต้องใช้คำขยายอื่นๆ ประกอบ ทั้งนี้ จากการศึกษาของ

อนึ่ง ประเด็นหลักของงานวิจัยนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ว่าสีใดบ้างที่เด็กสามารถใช้คำเรียกสีได้ถูกต้องสอดคล้องกับผู้ใหญ่ และในส่วนสีที่เด็กยังใช้ได้ไม่ถูกต้อง เด็กมีกลวิธีอย่างไรในการเรียกสีเหล่านั้น ซึ่งการศึกษานี้ควบคู่ไปกับประเด็นที่ว่าเด็กมีความเข้าใจคำเรียกสีเหล่านั้นหรือไม่ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์กับความชอบสีนั้นๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้คำเรียกสีของเด็กไทยในช่วงอายุ 3-6 ปี
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้คำเรียกสีกับความเข้าใจคำเรียกสีของเด็กไทยในช่วงวัยดังกล่าวว่าสอดคล้องกันหรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อศึกษาความชอบสีของเด็กไทยในช่วงวัยดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้คำเรียกสีและความเข้าใจคำเรียกสีหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

1. คำเรียกสีที่เด็กไทยในช่วงอายุ 3-6 ปี ใช้และเข้าใจถูกต้องอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ได้แก่ สีปฐมภูมิ (primary color)
2. คำเรียกสีที่เด็กไทยในช่วงอายุ 3-6 ปี ใช้และเข้าใจถูกต้องอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ได้แก่ สีทุติยภูมิ (secondary color) และสีไม่พื้นฐาน
3. ความสามารถในการใช้คำเรียกสีมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจคำเรียกสี
4. การใช้และเข้าใจคำเรียกสีมีความสัมพันธ์กับความชอบสี

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาคำเรียกสีของเด็กไทยในช่วงอายุ 3-6 ปี ในด้านการใช้คำเรียกสี (color naming) และความเข้าใจคำเรียกสี (color comprehension) เท่านั้น โดยไม่รวมถึงการทดสอบความสามารถในการแยกแยะสี (color discrimination)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบลักษณะการใช้คำเรียกสีของเด็กไทยในช่วงอายุ 3-6 ปี
2. ทราบว่าลักษณะการใช้คำเรียกสีกับความเข้าใจคำเรียกสีของเด็กไทยในช่วงวัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
3. ทราบว่าความชอบสีของเด็กไทยในช่วงวัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการใช้คำเรียกสีและความเข้าใจคำเรียกสีหรือไม่ อย่างไร
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการเรียนรู้คำศัพท์ด้านอื่นๆ ของเด็กต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คำเรียกสีพื้นฐาน หมายถึง คำเรียกสีหลัก 11 สีตามการศึกษาของเบอร์ลินและเคย์ (1969) ซึ่งแบ่งเป็นสีปฐมภูมิ 6 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง และน้ำเงิน และสีทุติยภูมิ 5 คำ ได้แก่ น้ำตาล ชมพู ม่วง ส้ม และเทา
2. คำเรียกสีไม่พื้นฐาน หมายถึง คำเรียกสีที่ไม่ใช่สีหลักตามการศึกษาของเบอร์ลินและเคย์ (1969) ซึ่งในงานวิจัยนี้มี 22 คำ ได้แก่ ขาวหม่น เทาอ่อน เทาเข้ม แดงอ่อน เลือดหมู น้ำตาลอ่อน น้ำตาลเข้ม ส้มอ่อน เปลือกไข่ ส้มเข้ม อิฐ เหลืองอ่อน เหลืองเข้ม เขียวอ่อน เขียวเข้ม ฟ้า กรมท่า ม่วงอ่อน ม่วงเข้ม ชมพูอ่อน ชมพูเข้ม และบานเย็น
3. คำเรียกสีอื่นที่ไม่ใช่สีปฐมภูมิ หมายถึง คำเรียกสีทุติยภูมิ 5 คำ (ข้อ 1) รวมกับคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 22 คำ (ข้อ 2) ในงานวิจัยนี้จึงมีคำเรียกสีอื่นที่ไม่ใช่สีปฐมภูมิ 27 คำ
4. ความถูกต้องของการใช้และความเข้าใจคำเรียกสี หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างสามารถใช้และเข้าใจคำเรียกสีได้ถูกต้องสอดคล้องกับเกณฑ์ในการใช้คำเรียกสีของกลุ่มผู้ใหญ่